

(3 Hours)

(Total Marks-100)

N.B.: 1) Attempt any **five** questions.

2) All questions carry **equal** marks.

3) Answer of the **two** sections should be written in the **same** answer book.

4) The questions paper only for **IDOL** students.

Section- I

Q. 1) Define the concept of rural marketing and State the various features of rural marketing.

OR

State the scope and importance of rural marketing in rural area.

Q. 2) Explain the concept of agricultural marketing and state the various factors of agricultural marketing.

OR

Explain the various nature and problems of agricultural marketing in rural area.

Q. 3) Review on agricultural marketing inter-mediators.

OR

Review on details of National Agricultural Cooperative Marketing Federation.

Section- II

Q. 4) State the nature and various types of rural finance in rural development.

OR

Explain the concept of rural finance and describe various sources of rural finance.

Q. 5) State the functions and drawbacks of primary credit cooperative society.

OR

State the importance of NABARD in agriculture and rural development process.

Q. 6) Describe the importance of Self Help Group in poverty eradication.

OR

Suggest on various problems and remedies measures of Self Help Group in rural areas.

[मराठीत रुपांतर]

[वेळ- ३ तास]

[एकूण गुण- १००]

सूचना- १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.

३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

४) सदर प्रश्नपत्रिका फक्त दूर व मुक्त शिक्षण संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी आहे.

विभाग-१

१) ग्रामीण विपणनाची व्याख्या सांगून ग्रामीण विपणनाची विविध वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

ग्रामीण भागात ग्रामीण विपणनाची व्याप्ती व महत्व विशद करा

२) कृषी विपणनाची संकल्पना स्पष्ट करून कृषी विपणनाची घटक स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण भागातील कृषी विपणनाची विविध स्वरूप व समस्या विशद करा.

३) कृषी विपणनातील मध्यस्थांचा आढावा घ्या.

किंवा

नाफेड या संस्थेचा सविस्तर आढावा घ्या.

विभाग-२

४) ग्रामीण विकासात ग्रामीण वित्तपुरवठ्याचे स्वरूप व विविध प्रकार सांगा.

किंवा

ग्रामीण वित्तपुरवठ्याची संकल्पना सांगून ग्रामीण वित्तपुरवठ्याचे विविध साधने स्पष्ट करा.

५) प्राथमिक सहकारी पतपुरवठा संस्थेचे कार्य व दोष सांगा.

किंवा

नाबार्डचे शेती व ग्रामीण विकास प्रक्रियेतील महत्त्व विशद करा.

६) दारिद्र्य निर्मूलनात स्वयंसहाय्यता बचत गटाचे महत्त्व विशद करा.

किंवा

ग्रामीण भागात स्वयंसहाय्यता बचत गटाच्या विविध समस्या सांगून त्यावर उपाययोजना सुचवा.